

УДК [643.6:332.871](477)

Пилипенко І. О.

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

## ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЛІФТОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ УКРАЇНИ

Визначені основні проблеми ліфтового господарства України. Досліджено теоретичні питання формування об'єднання ліфтових підприємств. Обґрунтовано необхідність та визначені основні шляхи покращення ситуації в галузі.

**Ключові слова:** ліфтове господарство, об'єднання, ліфт, обслуговування.

**Постановка проблеми.** Даючи загальну характеристику ліфтовому господарству України, сьогодні можна стверджувати, що за останні 20 років відновлення ліфтового парку в житлових будинках, їх капітальний ремонт майже не проводився.

Якщо говорити про Україну, то фінансування таких заходів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в рамках Закону України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки». Фактичні ж платежі на відновлення ліфтового господарства житлового фонду в 2010-2011 рр. за рахунок державного бюджету склали лише 1,4% від необхідних витрат.

Протягом 2012 р. в Україні замінили лише 161 ліфт, з яких 102 – у Києві, 45 – у Луганську й 14 – у Житомирі. В інших містах ця робота не проводилася. Причину всі називають одну – відсутність коштів[1]. За практичної відсутності заходів із заміни чи модернізації зростає кількість ліфтів, технічний стан яких не дозволяє їх подальшу експлуатацію (таблиця 1).

Кількість ліфтів, що експлуатується понад 25 років, складає 41,7 тис. одиниць, або 45,2% загальної кількості ліфтів у будинках житлового фонду країни.

Контролюючими органами (територіальні управління Держгірпромнагляду) у процесі планових перевірок призначено роботу на невизначений термін 3,6 тис. ліфтів або 4%, з яких більше року не працює 3,0 тис. А отже вони мають бути замінені, адже за висновками фахівців, ліфти, які не працюють більше року, не підлягають ремонту. Найбільший відсоток непрацюючих ліфтів – у Луганській (29,3%), Закарпатській (12%), Херсонській (9,8%), Дніпропетровській (6,9%), Донецькій (6,4%) областях.

Таким чином, позбавлені можливості користуватися ліфтами або отримувати цю послугу тривалий час близько 10 млн. громадян України, у

тому числі інваліди та люди похилого віку.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблемам галузі присвячували свої дослідження Яковлев С.Ю., Шевченко Л.П., Байлик С.И., Уревич А.Б. В своїх роботах науковці висвітлювали різні аспекти проблем ліфтового господарства і пропонували шляхи їх подолання.

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Попри велику кількість дослідників та вчених, які займаються вирішенням проблем технічного та управлінського характеру в ліфтовому господарстві України, ще й досі залишається невирішеним питання розробки ефективного та дієвого способу організації та управління ліфтовим господарством міст та регіонів.

**Мета статті.** Головною метою цієї роботи є обґрунтування необхідності створення Управління ліфтового господарства в структурі Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

**Виклад основного матеріалу.** Проблеми з обслуговуванням ліфтів почалися ще у 1992 році, коли було ліквідовано Республіканське виробниче об'єднання «Укрліфт», яке вирішувало багато питань в ліфтовій галузі [2], зокрема:

- Розробляло та впроваджувало директивні матеріали регулюючого та виробничого характеру;
- Забезпечувало обладнанням, запасними частинами та інструментами своїх членів;
- Проводило навчання та підвищення кваліфікації працівників ліфтової галузі.

По суті, об'єднання «Укрліфт» вирішувало всі питання у ліфтовій галузі і, що найголовніше, з ним рахувалися всі вище стоячі органи, як партійні, профспілкові, так і Міністерства та Комітети. Це був працюючий орган ліфтовиків України [3].

З розпадом об'єднання «Укрліфт», система, за якою проводили обслуговування ліфтового господарства всієї країни, розпалася на багато інших галузей народного господарства.

Таблиця 1

Стан ліфтового господарства житлового фонду України станом на 01.01.2011 р.  
(за оперативними даними)

| Область                    | Кількість житлових будинків обладнаних ліфтами |       | Загальна кількість ліфтів, одиниць |                        | Кількість ліфтів, що експлуатуються 25 і більше років, одиниць |      | Кількість непрацюючих ліфтів, одиниць |     | Потреба    |                  |            |
|----------------------------|------------------------------------------------|-------|------------------------------------|------------------------|----------------------------------------------------------------|------|---------------------------------------|-----|------------|------------------|------------|
|                            | тис.кв.м                                       | Од.   | Всього                             | в т.ч диспетчеризовані | Всього                                                         | %    | Всього                                | %   | Ремонт, од | Модернізація, од | Заміна, од |
| Донецька                   | 19008,9                                        | 3147  | 9395                               | 8403                   | 4772                                                           | 50,8 | 598                                   | 6,4 | 680        | 1060             | 40         |
| Дніпропетровська           | 19297                                          | 2879  | 8765                               | 3109                   | 5224                                                           | 59,6 | 609                                   | 6,9 | 2423       | 1048             | 1060       |
| Харківська                 | 16348,8                                        | 2548  | 9353                               | 7112                   | 6182                                                           | 66,1 | 339                                   | 3,6 | 560        | 86               | 61         |
| М. Київ                    | 54952                                          | 5606  | 20271                              | 15565                  | 7578                                                           | 37,4 | 24                                    | 0,1 | 1332       | 5121             | 2457       |
| Всього по областях України | 196854,34                                      | 28920 | 92088                              | 57017                  | 41652                                                          | 45,2 | 3619                                  | 3,9 | 12541      | 12774            | 5950       |

З початку нового тисячоліття можна спостерігати таку ситуацію: ліфтова галузь стала нерегульованою, ринок переповнений малими, непрофесійними підприємствами, відсутні єдині норми обслуговування, престижу в роботі – немає. Монтаж, технічне обслуговування здійснюються за рахунок хабарів та «відкатів». В ліфтовій галузі втрачено поняття професіоналізму. Численні діючі нормативно-правові акти по ліфтах не відповідають вимогам Європейських норм, і часто суперечать один одному.

Ще одна тенденція, останнім часом відбувається перехід ліфтового бізнесу в руки чиновників, які мають за мету лише отримання прибутку, а не поліпшення технічного стану ліфтів. Так, наприклад, технічним обслуговуванням і монтажем ліфтів займаються «сучасні бізнесмени», що не мають навіть відповідної матеріально-технічної бази, досвідчених та професійних фахівців, а вартість одних і тих самих видів робіт у різних спеціалізованих організаціях, які проводять експертизу й ремонт ліфтового обладнання, суттєво відрізняється. Вони створюють недобросовісну конкуренцію на шкоду ліфтовому господарству, зменшують або збільшують вартість технічного обслуговування ліфтів, виходячи із суми «відкату». Проблемними питаннями по всій країні щодо утримання, ремонту, модернізації і заміни ліфтів є:

- Майже відсутнє фінансування робіт по капітальному ремонту, модернізації та заміні ліфтів;
- Відсутність повної диспетчеризації ліфтів;
- Відсутність сучасної охоронної сигналізації машинних приміщень;
- Низька свідомість населення міста, що призводить до пошкодження кабін ліфтів, розкрадання ліфтового обладнання, що приводить до додаткових витрат на їх відновлення.

Для вирішення цих та інших проблем ліфтової галузі у 2007 році була створена Асоціація ліфтовиків України (АЛУ) – перша і єдина в Україні саморегульована організація, яка об'єднує на основі добровільного членства вітчизняних виробників ліфтів та ліфтових компонентів, створена для представлення і захисту загальних інтересів ліфтових організацій.

В даний час членами партнерства є близько 76 організацій, які здійснюють свою діяльність в регіонах України. «АЛУ» виконує місію по сприянню розвитку українського ринку ліфтів, забезпечення безпеки та підвищення рівня обслуговування громадян України, підготовки пропозицій з розробки та сприяння реалізації регіональних державних, муніципальних програм і проектів соціально-економічного розвитку у сфері українського ринку ліфтів, а також розвитку міжнародного співробітництва у сфері ліфтобудування.

Але це лише в теорії, на практиці ж виявилось, що більшість підприємств ліфтового господарства України не хочуть вступати в ряди організації. В першу чергу, через недовіру. Адже так чи інакше «АЛУ» знаходиться в приватній власності і фактично не визнана ні державою, ні самими підприємствами як дієва та ефективна структура.

Для порівняння, подібна організація створена і в Російській Федерації – Національна Ліфтова Спілка (НЛС). Під її егідою діє близько 1500 ліфтових підприємств і організацій, що здійснюють діяльність в тому числі і в галузі промислової безпеки, в яких працюють більше 60 000 працівників. Своєю діяльністю вони охоплюють весь життєвий цикл ліфта – від проектування і виробництва, включаючи монтаж, до оцінки від-

повідності та технічного обслуговування. Частка членів «НЛС» в структурі організацій відповідного профілю складає: у виробництві ліфтів та ліфтового обладнання – 70%, у сфері монтажу, заміни та модернізації ліфтів, систем диспетчерського контролю, ескалаторів і підйомно-транспортних механізмів – 45%, в області технічного обслуговування і ремонту ліфтів, ліфтового обладнання – 65%, в сегменті оцінки відповідності та експертизи промислової безпеки підйомних споруд – 87%.

**Висновки і пропозиції.** Враховуючи всі аспекти даної проблеми, на нашу думку, найефективнішим кроком в регульованні відносин в галузі ліфтового господарства та в його управлінні має стати створення окремого Управління ліфтового господарства в структурі Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. До складу Управління пропонуємо включити окремі відділи, зокрема: нормативно-методичного забезпечення в сфері ліфтового господарства, ціноутворення, розвитку ліфтового господарства, організаційних, договірних та соціально-трудових відносин, стандартизації, тощо.

Крім того, до складу Управління має входити так звана Погоджувальна рада, членами якої є керівники та провідні спеціалісти підприємств ліфтової галузі України.

Головною метою і завданням Управління мають стати: представництво законних інтересів та захист прав підприємств ліфтового господарства у сфері соціально-трудових та економічних відносин при взаємодії з профспілками, їх об'єднаннями, органами державної влади та місцевого самоврядування.

Найважливішими напрямками діяльності Управління має стати:

- Участь у формуванні соціально-економічної стратегії розвитку ліфтового господарства.
- Розробка та внесення пропозицій про прийняття законів, що регулюють соціально-трудові відносини і які зачіпають права роботодавців.
- Реалізація заходів, які забезпечують сприяння зайнятості населення в сфері ліфтового господарства.
- Регулювання соціально-трудових відносин, проведення колективних переговорів, примирних комісій і вирішення колективних спорів у сфері ліфтового господарства.

Крім того, такий орган може стати каталізатором в процесі вирішення питання кредитування об'єднань багатоквартирних будівель на заміну та модернізацію ліфтів. А отже, створення такого державного органу дасть змогу досягти наступного ефекту:

- Сформувати ефективну систему кредитування капітального ремонту багатоквартирних будинків, в тому числі ліфтового обладнання;
- Значно прискорити темпи заміни зношеного ліфтового обладнання без додаткового навантаження на муніципальні та держбюджети.
- Забезпечити поступове залучення власників у вирішення питань капітального ремонту багатоквартирних будинків і ліфтового обладнання.
- Забезпечити планове завантаження українських ліфтобудівельних підприємств, виробників ліфтових компонентів і спеціалізованих організацій з монтажу ліфтів.
- Знизити експлуатаційні витрати мешканців, внаслідок встановлення сучасного енергоефективного ліфтового обладнання.

**Список літератури:**

1. Падають ліфти: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://firepeople.info/uk/padaut-liftu>.
2. Кому потрібні ліфти або чиї вони? [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.lift-industry.com.ua/arhiv-zhurnalu/zurnal-14/komu-potribni-lift-14-2011.html>.
3. Марина Медведєва. Тягнемо-потягнемо: шляхи реанімації ліфтового господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jkg-portal.com.ua/ua/publication/one/tjagnemo-potjagnemo-shljahi-reanmacji-lftovogo-gospodarstva>.

**Пилипенко І. А.**

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А. Н. Бекетова

**ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ЛИФТОВЫМ ХОЗЯЙСТВОМ УКРАИНЫ**

**Резюме**

Определены основные проблемы лифтового хозяйства Украины. Исследованы теоретические вопросы формирования объединения лифтовых предприятий. Обоснована необходимость и определены основные пути улучшения ситуации в отрасли.

**Ключевые слова:** лифтовое хозяйство, объединение, лифт, обслуживание.

**Рулупенко І. А.**

Kharkiv National University of the City Economy named after O. M. Beketov

**ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF THE UKRAINIAN ELEVATOR ECONOMY**

**Summary**

The main problem in the functioning of lift economy have been identified. The theoretical problems of the elevator companies associations forming have been treated. The necessity and the main way to improve the situation in the industry have been substantiated.

**Key words:** lift economy, association, elevator, service.